

Posudek bakalářské práce Šárky Jiříčkové
Specifika rodinné komunikace v plzeňské rodině

S poukazem na skutečnost, že na rozdíl od problematiky slangu zůstávaly dosud otázky rodinné komunikace mimo centrum pozornosti, zvolila autorka pro svou práci téma založené na důkladném výzkumu, jehož cílem bylo provést analýzu jazykových projevů v rámci rodinného prostředí. Tři dvouhodinové nahrávky mluvy pěti členů rodiny v plzeňském regionu, které odpovídají 60 stranám textu, vytvářejí, domnívám se, solidní základ pro úspěšný výzkum a splnění cíle.

Kompozice práce je dobře zvládnuta. V teoretické části se autorka věnuje jednak stratifikaci národního jazyka, jednak problematice rodiny jako sociální skupiny a rodinné komunikaci. Tyto kapitoly jsou zpracovány velmi fundovaně; citované a parafrázované pasáže jsou ústrojně propojovány s vlastními autorčinými formulacemi.

Značný počet podkapitol v části praktické koresponduje s širokým rejstříkem typů jazykových prostředků reprezentujících běžně mluvený jazyk. Ty jsou popsány a systémově utříděny v rámci jednotlivých jazykových rovin, hlubší analýze je podroben zejména lexikální plán zachycených komunikátů. Typy jazykových prostředků, identifikovaných ve zkoumaných textech, jsou precizně utříděny v Závěru. Práce přináší mnoho zajímavých poznatků – např. potvrdila tendenci k užívání spisovných prostředků v případě ironie, podařilo se vysledovat i jistá lexikální specifika v mluvě zkoumané rodiny.

Nutno ocenit metodologii výzkumu, včetně respektování pravidel nahrávání a přepisu sond pro mluvený korpus češtiny. Nabízí se otázka, zda tyto rozsáhlé partie tvořící Přílohu A jsou autorčiny originální formulace, neboť zde žádný odkaz na literaturu nenacházíme.

K práci mám několik připomínek. Domnívám se, že v kapitole Charakteristické rysy obecné češtiny (s. 24) mělo být v rovině syntaktické tvrzení o užívání vsuvek a zájmen upřesněno. Nelze dále tvrdit, že je elipsa charakteristická pro obecnou češtinu. Je diskutabilní zařazovat obecněčeské tvary adjektiv (*nový* auto, *novej* kabát), stejně jako akuzativní tvary zájmen *ona/naše (jí/naší)* k rovině hláskoslovné (s. 24, podkap. 2.4.3.1), neboť jde o jev v trvarotvorném formantu. S totožnou kvalifikací tohoto jevu se setkáváme rovněž na s. 35 v kap. 3.3.1.3, přitom případy dlužení koncovky u maskulin animat (*cikání, Češí, sourozenci*) nebo např. i krácení koncovky přezentních tvarů sloves (*koukam, nemam*) do morfologické roviny zařazeny jsou (s. 3, podkap. 3.3.2.1).

Domnívám se, že melodie věty v plzeňské mluvě nemá souvislost s typickým dlužením poslední slabiky slova, tedy s jevem morfologickým, např. *dvá kluci* (s. 29, 5. ř.).

U komparativu adverbíí (*rychlejš*) je nepřijatelné mluvit o atypické koncovce š (s. 30, 3. ř.). V témž odstavci nelze přijmout vyjádření, že se na Plzeňsku „projevuje zachování krátkosti v přičestí (*máme zavřeno*)“. Nespisovný jev (změna *é>í*) kvalifikujme opět jako morfologický (jde o koncovku) – přesnější je mluvit zde o adjektivech, nikoli attributech kongruentních. Ukazovací zájmeno *tohle* zcela jistě nepatří k nářečím, nýbrž k jazyku spisovnému – hovorovému (s. 37, 8. ř. zdola).

Místy se v práci vyskytují drobné stylizační nedostatky. Neobratné, ale i věcně zpochybnitelné je vyjádření, že „obecná čeština využívá ... prostředků nezařazených do spisovné normy...“ (s. 18, uprostřed). Na s. 20 (14. ř. zdola) je nepřesné vyjádření – „hovorová vrstva ... je ... mluvená podoba spisovného jazyka“. Také pravopisné chyby jsou pouze ojedinělé – na s. 20 (2. ř. zdola) chybí čárka před *a*, na s. 21 (5. ř. zdola) naopak čárka být nemá (před *jakým*), na s. 19 (8. ř. zdola) je chybný pravopis slova *poloútvár* (*ú* zde pokládáme za překlep). Za odkazujícím *viz* (pův. imperativní tvar od *vidět*) se nepíše tečka. Upozorněme ještě na záměnu slov *dialektický* a *dialektologický*.

Přes uvedené připomínky a nedostatky doporučuji práci k obhajobě.

Navržený klasifikační stupeň: **velmi dobře**.

PhDr. Zdeněk Suda, CSc.

oponent

Rokycany 7.5.2012